

Jamamoto Iszoroku (1884–1943)

http://combinedfleet.com/officers/Isoroku_Yamamoto

A japán haditengerészet második világháború előtti és alatti legmeghatározóbb parancsnoka, akinek nevéhez egyaránt fűződnek hatalmas sikerek és súlyos vereségek is.

1884. április 4-én látta meg a napvilágot Nagokában. Apja középosztály-beli szamuráj volt, akinek halála után fiát 1916-ban örökbe fogadta a Jamamoto-család, és így az eredetileg Takano Isoroku-ból, Jamamoto Isoroku lett. Tanulmányait tengerészeti iskolában folytatta, elvégzése után belépett a Japán Császári Haditengerészetbe.

Fiatal katonaként, Togo admirális alatt részt vett az 1904–1905-ös orosz–japán háborúban, ott volt a japánok döntő győzelménél, a csuzimai-szorosban lezajlott csatánál, ahol a japán flotta súlyos vereséget mért a cári Oroszországra, megsemmisítette a Balti Flottát. A csatában Jamamoto is súlyosan megsérült. Felépülése után továbbtanult a haditengerészetnél.

1919 és 1921 között az Egyesült Államokban közgazdaságtant tanult a Harvard

Egyetemen – közvetlen tapasztalatokat szerzett az Egyesült Államok gazdasági potenciáljáról, erejéről, tisztában volt a két ország közötti erőviszony különbségével. Amerikai tartózkodása során kezdett el érdeklődni a repülés iránt is, a légierőt a jövő meghatározó fegyvernemének tartotta.

Hazatérése után tovább szolgált a haditengerészetnél. Nem sokkal később, 1926-ban tengerészeti attaséként ismét az Egyesült Államokba küldték, ahonnan 1928-ban tért haza. Katona-diplomataként részt vett az 1929-es, majd az 1934-es londoni tengerészeti, illetve leszerelési nemzetközi konferencián. Az 1930-as években gyorsan emelkedett a ranglétrán, a japán haditengerészet egyik meghatározó alakjává vált. Oroszlánrészt vállalt a japán haditengerészet továbbfejlesztésében. A repülőgép-hordozó hajók építésének igen nagy fontosságot tulajdonított, jól látta, hogy milyen szerepet játszik majd a légi hadviselés a későbbiekben. Részt vett különböző típusú repülőgépek, (vadászgépek, bombázók, torpedó-bombázók) mint például a második világháború alatt elhíresült Zero kifejlesztésében is. 1936-ban kinevezték helyettes tengerészeti miniszternek. Ebben a minőségben két új repülőgép-hordozót építtetett, a Shokakut és a Zuikakut. Az 1930-as években Jamamoto egyre inkább a militarista Japán agresszív terjeszkedő politikájával szemben foglalt állást, ami miatt az évtized végén egyre több kritikai is érte. Különösen az 1940-ben megkötött háromhatalmi egyezményt ellenezte, ugyanis tisztán látta, hogy a náci Németország mellett kiállítás könnyen háborúba sodorhatja az országot az Egyesült Államokkal, amit mindenáron szeretett volna elkerülni. Japán háborúba való belépésének előestéjén, 1940-ben Jamamotot admirálissá léptették elő, nem sokkal később, 1941 elején pedig parancsot kapott az Egyesült Államok elleni támadás megtervezésére és előkészítésére.

Annak ellenére, hogy Jamamoto admirális tudta milyen nagy a különbség a két ország gazdaságai között, nekilátott a terv előkészítésének. Remélte, hogy egy gyors csa-

pással megsemmisítheti az amerikai haditengerészet nagy részét, ugyanis felmérte, hogy egy elhúzódó háborúnak milyen következményei lennének Japán számára. Miként a japán miniszterelnöknek, Konoye Fumimaru-nak (akit 1941 őszén Hideki Todzso váltott le) kifejtette: a háború első hat hónapjában, első évében sikereket tudnának elérni, azonban ha ennél tovább tart a háború, már nem biztos a győzelemben. Terve szerint a Pearl Harbourban állomásozó amerikai csendes-óceáni flotta meglepetésszerű megsemmisítésével a japán haditengerészet el tudná foglalni a nyersanyagai miatt stratégiai fontosságú Délkelet-Ázsiát és több csendes-óceáni szigetet.

A Pearl Harbour elleni támadásra 1941. december 7-én került sor. A japán flotta váratlan akciója nagy veszteséget okozott az amerikaiaknak, akik több csatahajót és rombolót, valamint számos vadászgépet veszítettek, ezzel szemben a japán veszteségek elhanyagolhatóak voltak. Ennek ellenére a fő célt nem sikerült elérni, ugyanis a támadás idején az amerikai repülőgép-hordozók nem tartózkodtak a kikötőben, így azok megmenekültek. Ennek később döntő jelentősége lesz, ugyanis az amerikaiak a repülőgép-hordozók alkalmazásával mérik majd az amerikaiak a legsúlyosabb csapásokat a japánokra. A támadás sikere ellenére a következmények katasztrofálisak lettek a japánokra nézve, ugyanis az Egyesült Államok elleni háború kezdetét jelentették, amit, mint ahogy azt Jamamoto is megjósolta, nem tudtak megnyerni. Mindennek ellenére a következő hat hónap a japánok diadalmenete volt: súlyos csapásokat mértek a britekre, elfoglalták a Fülöp-szigeteket, megszállták Indonéziát, stb.

A japán sikerek ellenére az amerikaiak ipari kapacitásuk és megmaradt flottájuk miatt pedig továbbra is jelentős veszélyt jelentettek Japánra. Jamamoto egy döntő csatában próbálta megsemmisíteni repülőgép-hordozóikat és flottájuk többi részét. Ezt a Midway-szigeteki amerikai bázis elleni támadással kívánta elérni. Jamamoto azonban túlságosan is bonyolult haditervet dolgozott ki (a kelletténél jobban megosz-

totta erőit), ráadásul az amerikaiak feltörték a japán kódokat, így Nimitz admirális értesült a tervről. A támadás során a japánok elveszítették mind a négy nagy repülőgép-hordozójukat, ami végzetesnek bizonyult számukra. Jamamoto a visszavonulás mellett döntött.

A Midway után kezdődő hadműveletekben a japánok célja Ausztrália és Új-Zéland elszigetelése volt, azonban a szövetségesek megállították Jamamoto erőit a guadalcanali és salamon-szigeteki harcokban. Annak ellenére, hogy az 1942–1943-as harcokban az amerikaiak is jelentős veszteségeket szenvedtek, Jamamoto egyre inkább védekezésbe szorult, ugyanis az elhúzódó anyagháború az amerikaiaknak kedvezett.

Jamamoto 1943 áprilisában úgy döntött, hogy körbepüli a frontot, azonban az amerikaiak megfejtették az erről szóló üzenetet, és a Bosszú hadművelet (Operation Vengeance) keretében 18-án lelőtték az admirálist szállító repülőgépet. Halála (amit hazájában csak májusban hoztak nyilvánosságra), nagy csapást jelentett a japán hadimorálra is.

http://combinedfleet.com/officers/Isoroku_Yamamoto

(Kis István)

Felhasznált irodalom:

- John Simkin: *Yamamoto Isoroku*.
<http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/author.htm>
- Thomas A. Hughes: *Yamamoto Isoroku*.
<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/651516/Yamamoto-Isoroku>
- Mark Grossman (2007): *World military leaders: a biographical dictionary*.